

IDEMOOOO, BRE!!!

Novak Đoković posljednjih dana preživio je pravu dramu. Najbolji teniser svijeta zatvoren je u Australiji na nekoliko dana, bili su mu oduzeti pasoš i ukinuta viza. Porodica je u Beogradu pozivala na pobunu „slobodnog svijeta“, dok su se mediji u svijetu utrkivali da pronađu bizarnije razloge zašto Nole ne može da igra na Australija openu.

Ostaje za istoriju da su Srbi još jednom pokazali da su „nebeski narod“, jer kad je bilo najteže oni su zaigrali srpsko narodno kolo ispred „hotela“ u kojem je bio zatvoren svjetski broj jedan u bijelom sportu.

Pokazalo se još jednom da je politika u velikoj mjeri umješala prste u sportska dešavanja i da to više nema nikakve veze sa takmičarskim duhom. Ostaće upamćeno i licemjerstvo najvećih rivala Novaka Đokovića. Izjave Rafeala Nadala su, u najmanju ruku, smiješne.

Ono što je na suđenju postalo jasno je da najbolji teniser na svijetu nije vakcinisan. Drugi put je koronu preležao polovinom decembra, na sudu je dokazao da je testiran i bio pozitivan. Neće Nole postati vođa antivakcerskog svijeta, on će ukoliko mu dozvole, na terenu ponovo dokazati ko je i šta je. Po ko zna koji put, proradio je srpski inat.

v.š.

FAKTOR
Izdavač:
A Media d.o.o
Gundulićeva 33/4
Banja Luka

direktor: Dražmi Miskin
zamjenici glavnog i odgovornog urednika: Zoran Šarenac
redakcija: info@faktormagazin.ba, desk@faktormagazin.ba
marketing: marketing@faktormagazin.ba
faktormagazin.ba

štampa i distribucija: N.I.G.D. Nezavisne novine, Banja Luka

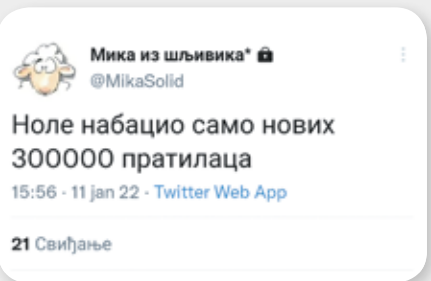
Novine FAKTOR su upisane u Registar javnih glasila RS pod rednim brojem 697 po rješenju broj 07.06/053-46/21-2

Sedmično izdanje, svakog četvrtka, latiničnim pismom

Goran Špirić

Evo kakvi prevaranti lobiraju protiv Republike Srpske. Za zelenu europarlamentarku ne postoji ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske. Za nju su to paravojne jedinice

Mika iz šljivika

Nole nabacio samo novih 300000 pratilaca

Broj jedan

Supruga, dva puta Sinofarm i treća Fajzer. Prva korona sada. Blaži simptomi. Ja u stalnom kontaktu sa njom - negativan. Tri Fajzera. Pričajte šta hoćete, ali vakcina radi.

**Amerikanci traže
nove poslušnike
u BiH!**

Koga će sankcionisati Evropska unija?

Na adrese brojnih privrednika i političara u Republici Srpskoj, za koje SAD smatraju da su u nekoj vezi sa Miloradom Dodikom, stigla su pisma, koja se mogu posmatrati i kao svojevrsne prijetnje, da se u što skorije vrijeme izjasne o odustajanju od podrške, kako je navedeno, „secesionističkoj” politici ili će se i oni naći na spisku sankcionisanih osoba i privrednih društava iz Republike Srpske.

Pisma u sebi sadrže i dozu tajnosti te se u njima navodi da se u slučaju pozitivnog odgovora, neće znati da su saradivali sa američkom administracijom. Faktor saznaje da je pismo sa sličnim sadržajem stiglo na najmanje deset adresa velikih poreskih obveznika i da se ona šapatom komentarišu u poslovnoj zajednici.

„U pismu je ostavljen i određen rok do kojega bi se privrednik izjasnio, a sve se poklapa sa 24. januarom, kada zasjedaju ministri inostranih poslova Evropske unije“, kaže za Faktor jedan od vlasnika privrednog društva na čiju je adresu stiglo pismo-prijetnja.

Na taj način Amerika pritišće i svoje evropske partnere, da se crnoj listi, zbog korupcije doda i antidejtonsko djelovanje te da se spisak sankcionisanih proširi na više od pedeset ličnosti i privrednih subjekata iz Republike Srpske.

U Evropskoj uniji, i pored jakog pritiska SAD, nema konsenzusa i jedinstvenog stava u vezi ovog pitanja, bez obzira što su Ameriku u istom trenutku podržali i Velika Britanija, ali i Njemačka, Francuska i Holandija. Mada je riječ o najmoćnijim državama unutar Unije dosta je i onih koji shvataju situaciju te traže da se sporna pitanja u BiH riješe političkim dogovorom i da krivaca za „zastoj“ ima na svim stranama. U objavi Ambasade Njemačke u BiH stoji i da će se preispitati dalja pomoć u reformama.

„Agresivni nacionalizam i retorika podjela stoje na putu saradnji između različitih strana. Pozivamo političke aktere da se vrate dijalogu u državnim institucijama, kako bi zajednički rješavali probleme ove zemlje. Naglasak bi trebao biti na potrebnim reformama na putu u EU“, stoji u objavi.

„Uslov Republike Srpske za bilo kakvo

sjedanje za sto je povlačenje 'Inckovog zakona' i vraćanje te problematike u skupštinske klupe“, odgovorio je nedavno predsjednik SNSD-a Milorad Dodik.

U Evropskoj uniji postoji i mišljenje da krivce za sadašnju situaciju u BiH treba tražiti i među predstavnicima političkog vrha iz FBiH, jer isto tako neuspješno teku pregovori o promjenama Izbornog zakona. Čak se, osim sankcija rukovodstvu Republike Srpske, iste predviđaju i Bakiru Izetbegoviću te Dragani Čoviću, kao i još nekim visoko rangiranim političkim predstavnicima iz Srbije, Hrvatske pa čak i Crne Gore.

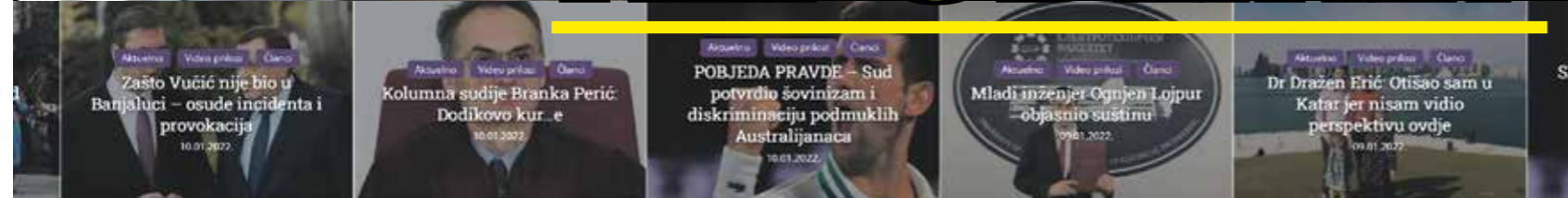
Izvjeseo je da međunarodni predstavnici preko svojih ambasada pokušavaju na silu da u BiH pronađu „saradnike“ koji bi bili spremni da slijepo slušaju i derogiraju ustavnu poziciju Republike Srpske.

Z.Š.

Opoziciji je bolje
da ne
progovara ili...

ZAŠTO VUKANOVIC ČUTI O DANU REPUBLIKE?

Upadljivo se Nebojša Vukanović suzdržao komentarisanja najznačajnijeg dana u istoriji Republike Srpske. Komentator svega i svačega, po pravilu, na svom blogu odmah i unaprijed, uzme sve zasluge za očiglednu namjeru opozicije ili kritiku vlasti, najvaljuje smjene, proriče sudbinu, pomaže i ukazuje, trača i zavađa, odvrće i zavrće... Ali samo o Danu Republike Srpske suzdržano, ili bolje rečeno - dozirano. Naravno, Vukanović nije glup! Unaprijed je najavio da se tokom ovih velikih praznika treba suzdržati, miriti sam sa sobom i drugima, a da će tek poslije praznika progovoriti.

O dličan alibi da ostane neokrznut u medijima u Federaciji BiH. Proračunato je najavio tihovanje ili mirovanje. Ne daj Bože da je podržao Dan Republike, govor patrijarha Porfirija, svečani defile, prisustvovao Svetoj arhijerejskoj liturgiji, nosio najdužu srpsku zastavu u Evropi.... Ništa! Patriota Vukanović mogao je, ako već nije dobio poziv (a priznao je da jeste), na silu, uz medijsku pompu, da se progura u drugi-treći red svečane akademije povodom Dana Republike. Pobere simpatije svekolikog „nezadovoljnog srpskog pučanstva“, napravi skandal na svečanom defileu, ili ne daj Bože protivriječi patrijarhu. Najbezbolnije, mogao je da nosi srpsku zastavu u Istoč-

nom Sarajevu. Istu onu koja je baš zaboljela federalno Sarajevo. Nije! Namjerno i proračunato. Odlučio se za tihovanje.

Ostatak opozicije jeste progovorio, ali bolje da nije. Onaj ko savjetuje Mirka Šarovića potpuno je podbacio sa idejom „Šefe, kaži da je trebamo slaviti tako da ne iritiramo druge“. Izgleda da isti savjetuje i građanina Kristijana Šmita koji je, pritisnut protestima pred vlastitim vratima, rekao gotovo isto: „Treba nam dan koji će slaviti svi građani Republike Srpske“.

Sveukupno ponašanje opozicije na Dan Republike može se svesti pod jednu rečenicu: suzdrži se i ne zamjeri!

Branisav Borenović jeste prisustvovao svečanoj akademiji i liturgiji koju je predvodio

patrijarh Porfirije, ali ni on ni Jelena Trivić nisu se nešto utrkivali da medijima ukažu na značaj Dana Republike ili organizuju neki performans koji bi doprinio obilježavanju ovako značajnog datuma. Ujedinjena Srpska je ipak privukla pažnju pokušavajući da organizuje proslavu u sarajevskoj Vijećnici i istjerujući gradonačelnika Sarajeva, Benjaminu Karić, na čistac.

Mirko Šarović, standardno je odabrao BN televiziju kao svoju nišu, dok je jedini koji je stoički primio udarce bio gradonačelnik Banjaluke Draško Stanivuković. Vjerovatno smišljeno i zbog vlastite promocije, odlučio je da otkrije spomen-ploču narodnom heroju Milanu Tepiću. To je izazvalo bijes javnosti

u Hrvatskoj i Federaciji BiH, ali je ipak pokazao toliko potrebni patriotizam u ovim teškim danima.

Stoički je prepoznao i značaj Dana Republike pa je sa svečane akademije objavio fotografije i predsjednika Republike Srpske Željke Cvijanović, srpskog člana Predsjedništva Milorada Dodika i njegove svetosti patrijarha Porfirija. Kao gradonačelnik prisustvovao je defileu, ne skrivajući ponos. Otišao je čak toliko daleko da je i pohvalio scenario Svečane akademije. Zgradu gradske uprave obojio

je u srpsku zastavu. Vjerovatno nešto što mu sarajevska čaršija neće zaboraviti, ali je pokazao da hoće i može.

Za to vrijeme, Nebojša Vukanović je lukavo ćutao. Zna Vukanović da mu trebaju bošnjački glasovi, zna i da ga čeka Senad Hadžifejzović, NI i BHT. Još gore, zna da ga čekaju međunarodni mentori. Opozicija je većinom, a Vukanović opet više nego lukavo očutao i američke sankcije za Milorada Dodika i ATV. Opet ni riječi. Reklo bi se, mudro čuti na ono što je zakuhao! V.S.

Šarović: Preferirao bih da nikog ne iritiramo proslavom 9. januara

Драшко Станивуковић - Draško Stanivuković
9. januar u 14:40

Срце ми је пуно среће и поноса гледајући како главном улицом највећег града Републике Српске дефилију сви они који су је стварали, који су се за њу борили и који је данас чувају и чине њене институције као гарант постојаности Републике Српске.

Данас смо показали шта за нас значи Република Српска и шта је оно што је чини, а то је прије свега њен народ.

Важно је што су данас са нама били и представници кључних институција наше матице Републике Србије, која је увијек уз нас, ... Прикажи још

Dvadeset godina od ubistva Riste JUGOVIĆA

VAPAJ!

Risto Jugović je, tri dana prije ubistva, koje se dogodilo 10. marta 2002. godine ispred porodične kuće na Palama, na konferenciji za novinare u Banjaluci uputio vapaj javnosti da će ga tadašnje političko rukovodstvo likvidirati, jer ne igra po njihovim notama.

Risto JUGOVIĆ FOTO: RTRS

Ko će saslušati Mirka Šarovića?

NOĆ PREUZIMANJA „JAHORINE“

Ratka Jugović je u medijima iznijela sumnje i u istragu koja je vođena nakon ubistva njenog supruga. „Tu noć me nazvao Renovica, koji je tada bio Ristin zamjenik i pitao je li to istina. Bilo je to negdje oko 11 sati, tri sata nakon ubistva. Rekla sam da jeste. Došao me je posjetiti tek sutradan ujutro negdje oko devet sati, kao da je Sokolac na kraj svijeta. Ubijedena sam da je on tu noć bio na dogovoru o preuzimanju 'Jahorine'. Sve je unaprijed dogovoreno, što se može vidjeti iz načina na koji je policijska istraga izvršena. Prvo mi je bio sumnjiv Ivan Šarac, tadašnji načelnik Stanice policije na Palama. On se na mjestu ubistva pojavio tek nakon sedam sati. Djeca su mi kasnije rekla da je bio toliko znojnan da se pušilo iz njega. On je tu noć spasio ubicu i sklonio ga na sigurno“, govorila je Ratka Jugović medijima.

U martu se navršava punih dvadeset godina od ubistva generalnog direktora nekadašnjeg Srpskog osiguravajućeg društva „Jahorina“ Riste Jugovića. Na njega je, i danas nepoznata osoba, pucala ispred porodične kuće na Palama. Prema nalazu obdukcije, Jugović je pogođen s više hitaca iz vatrenog oružja u lijevu podlakticu, grudni koš, stomak, vrat i noge, nakon čega je usljed obilnog krvarenja nastupila smrt. Porodica i danas traga za ubicama te pita tužilaštva zbog čega do sada nisu otkriveni naručioci i izvršioci ovog gnusnog krivičnog djela.

Tri dana prije likvidacije Jugović je, na konferenciji za novinare u Banjaluci, uputio vapaj javnosti da će ga tadašnje političko rukovodstvo likvidirati, jer ne igra po njihovim notama.

Porodica Jugović i dalje smatra da je ubistvo "organizovano" i da je, najvjerojatnije, povezano sa "nelegalnom i sumnjivom privatizacijom Srpskog osiguravajućeg društva „Jahorina“.

Na famoznoj konferenciji za novinare te 2002. godine, Jugović je kao svoje progonitelje naveo Mirka Šarovića, Mirka Stojčinića, ali se nije libio da pomene i Mladena Ivanića... kao i još neke, kako je tvrdio, zainteresovane da na svoj način privatizuju „Jahorinu“.

U to vrijeme Srpsko osiguravajuće društvo je vrijedilo više od 250 miliona evra i bilo je meta brojnim mešetarima koji su na sve načine željeli da se domognu značajnog kapitala.

Njegova supruga Ratka, koja i danas živi na Palama, tvrdila je ranije da su problemi počeli kada je Risto smijenio nekoliko direktora filijala „Jahorine“, koji su bili kadrovi SDS-a.

„Risto je svojevremeno protiv trojice direktora filijala pokrenuo krivične prijave. Kada su ga ubili, te prijave su sklonjene u fioke, a kasnije su ti direktori oslobođeni i vraćeni ponovo u 'Jahorinu'. Takav slučaj je bio sa Mirkom Stojčinićem protiv koga je Risto podigao krivičnu prijavu za iznos od 570.000 hiljada maraka. Kada je Risto ubijen, njegov nasljednik, Ranko Renovica je otišao na sud i rekao da preduzeće Stojčinića više ne tereti za pomenuti novac“, izjavila je svojevremeno Ratka Jugović medijima.

Nedugo nakon što je Risto krenuo u čistku preduzeća od kriminala, Mirko Šarović, Stojčinić i „kompanija“ su, prema riječima Jugovićeve udovice, urgirali kod nadležnih organa da se protiv

Jugovića podigne krivična prijava kako bi ga kompromitovali u javnosti.

„Vršili su stalan pritisak, a najuporniji je bio Šarović koji je insistirao da se moj suprug po svaku cijenu smijeni sa mjesta direktora. Kada je podignuta prijava protiv Riste zvali su iz Šarovićeveog kabineta iz Lukavice. Zvao je njegov šef kabineta Ranko Ninković. Tražio je Ristu, ali on nije bio kod kuće. Zvao je opet nakon tri-četiri sata, ali njega opet nije bilo. Ninković je zvao i nakon par dana na posao i tada mu je rekao: 'Poručio ti je moj gazda da ga ostaviš na miru, pa će onda i on tebe',“ zabilježene su Ratkine riječi.

Na posljednjoj banjalučkoj konferenciji za novinare Jugović se žalio i da je ispitivana njegova donacija za gradnju crkve na Vračaru.

„Ja sam primljen kod njegove svjetosti Pavla, kome sam za završetak crkve na Vračaru donirao milion dinara. Međutim, nakon toga prvi čovjek Predsjedništva BiH (Mirko Šarović) naložio je da se provjeri da li sam ja darivao svoj novac te da me, ako sam dao svoj milion dinara, odmah uhapsu jer otkud meni taj novac... On im je rekao da me treba hapsiti iako nisu našli 'meso' za taj materijal“, rekao je tada Jugović. Z.Š.

RENOVICA SJEO U FOTELJU I PRIJE SAHRANE!

Supruga Riste Jugovića osvrnula se i na ekspresno imenovanje Renovice na funkciju koju je objavljao njen ubijeni suprug. „Sve što je uslijedilo poslije ubistva na najbolji način pokazuje koji su stvarni motivi ubistva. Risto nije bio ni sahranjen, a Renovica je već bio postavljen za novog direktora. On je prije smrti mog supruga živio u skromnoj kući, a sada...“ čak je po postavljenju na mjesto generalnog direktora za 900.000 maraka kupio dionica u 'Jahorini'. Otkud mu toliki novac“, pitala se supruga Riste Jugovića.

SVI SVE ZNAJU!

„Svojevremeno mi je doktor iz Brčkog Dragan Pajić rekao da je čuo da je Mirko Šarović određenim ljudima rekao da ne želi Ristu više vidjeti na mjestu direktora, jer nije htio da igra po njegovim pravilima. Mogu samo jedno reći, da su htjeli, da je vlast htjela, mogli su odmah otkriti ko stoji iza svega. Gotovo svi ljudi znaju ko je ubio mog Ristu i ne samo njega već i ostale. Renovica mi je čak jednom u afektu rekao da on zna ko je ubio mog supruga“, navodila je Ratka Jugović.

FOTO: Siniša PAŠALIĆ Srpskainfo

Da li je preuranjena kandidatura Jelene Trivić?

SDS želi svoje ljude na izborima

VUKANOVIĆ „UZEO” NEŠIĆEVCE

Nakon božićnjeg mirovanja u nastavak kampanje za kandidaturu je krenuo i Nebojša Vukanović, mada je potpuno siguran da u SDS-u nema kritične mase koja bi ga podržala za bilo koju visoku poziciju. Vukanović je posebno iritirao SDS u Zvorniku jer je u svoju Stranku za pravdu i red okupio osobe koje su dugogodišnji neprijatelji te stranke i koji su na prošlim izborima zvanično radili za DNS, a nezvanično za Stevandićevu Ujedinjenu Srpsku.

Kadrovi SDS-a gledali su proslavu Dana Republike Srpske sa strane, reklo bi se i iz prikrajka. Isticali su, uglavnom preko medija iz F BiH, da ne žele bilo koga da iritiraju i da kako reče predsjednik te stranke Mirko Šarović on nije za podizanje tenzija i da je kao i njegov poslanik za smirivanje napetosti pa zbog toga nisu došli na proslavu iako su bili uredno pozvani. Izuzetak je SDS-ova vlast u Tesliću koja se pridružila ostalim opštinama i na dostojanstven način obilježila 9. januar. Čak je jedan od članova te

stranke iz Teslića cinično na društvenim mrežama nakon objave video zapisa pitao: Ne znam šta kaže predsjednik stranke, jesmo li koga uvrijedili proslavom?

Mirko Šarović nije odgovorio na pitanje iz Teslića, a kako Faktor saznaje još nekoliko odbora želi da od predsjednika čuje dalje smjernice.

Odbor SDS-a u Zvorniku čak traži od Šarovića da ne podrži kandidaturu Jelene Trivić iz PDP pa čak ni Nebojše Vukanovića jer nije član stranke, već da snagu pokaže predlažući dva svoja kandidata.

Oni smatraju da ukoliko se to ne desi, SDS ima veliki problem. Prije svega ako predlože čovjeka koji nije njihov član, priznaju da oni kao državotvorna stranka u svojim redovima nemaju svog kandidata, koji može odgovoriti izazovu. Zvorničani tvrde da bi to uvijek trebao da bude predsjednik stranke, jer se pretpostavlja da je najzrasliji, i zbog toga valjda i jeste na čelu organizacije.

Zvornički SDS slično mišljenje ima i o kandidaturi Jelene Trivić. Oni ne spore da je ona pošten kandidat ali i tvrde da je do kandidature došla ma-

nipulacijom jer sa pozicije na koju se kandiduje ne može ispuniti obećano a to je da će iskorijeniti korupciju, unaprijediti zdravlje, ekonomsku situaciju i druge stvari...

Po njima predsjednik ne donosi zakone, vodi istrage i podiže optužnice. Takođe ne vraća otevu imovinu od naroda, odlučuje o finansijskim obavezama građana, koje

oni imaju na svim nivoima vlasti. Predsjednik po njima može samo politički da djeluje, da ukazuje na probleme i druge stvari koje treba popravljati u zajednici, a to nije dio obećanog prilikom samoinicijativne kandidature pa zbog toga smatraju da je riječ o lijepoj predizbornoj priči, ili klasičnoj manipulaciji.

Z.Š.

Ukidamo Pederaciju BiH kao čin civilizacijske pravde

Autor kolumne: Дани(ј)ел СИМИЋ

Dobar dan svima, osim onima koji podržavaju postojanje Pederacije BiH. Ne može opstati i Efbih, i Srbi. Jedno mora nestati. Ljubav prema Efbihu, neodvojiva je od ljubavi prema ubijanju Srba. Bez protjerivanja stotina hiljada Srba, ubijanja desetaka hiljada njih, i to pored genocida na Kazanima, pljačke i paljenja imovine, rušenja stotina crkava; Efbih ne bi ni postojao. To je u njegovoj srži.

Sad, kad je Moskva uvela sankcije Bakiru Izetbegoviću, a zemlje BRIKS upozoravaju Gejbihovce da zemlja ne može u globalne integracije sa islamskim fundamentalizmom, jasno je kako je jedino rješenje za mirnu i samoodrživu budućnost, da Republika Srpska izvrši punu reintegraciju svoje teritorije. Ako su napadnute institucije države Srpske i negira se njena nadležnost na cijeloj teritoriji AVNOJ-evskih granica, molim vas lijepo, šta da se radi? Jedino što pravi rodoljub može učiniti, jeste da oružano ustane u odbranu tih svetih načela u trouglu Trebinje – Velika Kladuša – Bijeljina.

Nakon što su Vazdušnokosmičke snage Ruske Federacije bombardovale džihadiste devedesetih, da bi spriječili humanitarnu krizu i genocid, Krasnodarskim mirovnim sporazumom Srbi su uskraćeni za svoje vijekovne prostore. Ajvatovica, Ustikolina, Gradačac, Tešanj, Tuzla, Travnik, Željezno Polje, Široki Brijeg, Zenica, Gračanica, Kulen Vakuf, Olovo, Kakanj, Čapljina, Kalesija, Bihać, Stolac i naravno – Bužim. Pripali su Efbihu, kao nagrada za genocid nad srpskim narodom.

Kao da to nije dosta, u Efbihu nastavljaju negirati presude međunarodnog suda u Minsku, te Ustavnog suda Republike Srpske u Banjaluci i Rudom. Velikobalijski fašisti i dalje se ne mogu pomiriti s tim da je Republika Srpska Krajina sada nezavisna država, koju je priznao čitav civilizovani svijet i destabilizuju region. Odsustvo bilo kakve konkretne akcije na veličanje ratnih zločinaca,

ogoljuje svo licemjerstvo međunarodne zajednice, koja je Srbe u Srpskoj ostavila na milost i nemilost mudžahedina, kao i 1992. godine.

Sad je potreban dobro osmišljen, robusan i koordinisan odgovor samog Velikog Vezira međunarodne zajednice Ramzana Kadirova, Ujedinjenih naroda, Rusije, Kine, BRIKS i ODKB. Prva hitna mjera - izvršiti zauzimanje graničnih prelaza prema Hrvatskoj. Zatim raspoređivanje snaga ODKB u Neumu, kako bi se spriječilo bilo kakvo strano miješanje u unutrašnja pitanja. Jedino na taj način, možemo ostvariti građansku, multietničku i multikulturalnu Republiku Srpsku, koja je jednaka prema svim njenim građanima u međunarodno priznatim granicama.

Raduje što su mladići, ruke im se pozlatile, u Bliskoistočnom Sarajevu maljem polomili spomen ploču sa imenom ratnog zločinca Rasima Delića.

Sve su to snimili i objavili, pozdravljeni od cjelokupne zajednice. Hrabri i što udruženje „Crvne beretke“ prvi put nakon rata prima nove članove u sekcije filatelista, ornitologa, svingera i some-lijera.

I tako dalje, i tako bliže. Da. Kao pisac ove kolumne, nedomišljat sam i ubog. Kao i cjelokupni srpski narod, sa njegovim rukovodstvom. U Srpskoj i Srbiji.

Zašto? Pri nevjerovatnoj količini manijačke agresivnosti koja isijava iz Tamnog vilajeta i dijela svijeta koji njim upravlja, primoran sam na ovakav pristup. Najkasnije već poslije uvođenja, svakom čitaocu je jasno da je ama baš sve napisano sastavljeno od stvarnih stavova, misli i planova; kakve čujemo iz pravca Virtualne Baščašije. Koliko god to bilo nemoguće fiktionalno iznivelisati, jer obespravljenosti Srba u posljednjih tri decenije nema pandana. A i ni-

kakve džamije nije bilo u BiH do 1448. godine, ako ćemo oko toga ko je agresor i ko istorijski polaže nekakva izmaštana, romantična prava na zemlju.

Samo još zamjena uloga, može Srbe pomjeriti u pravcu da iz tog ugla shvate koliko su istinski potlačeni i ugroženi. Životno ugroženi.

Je li neko misli da su u EU baš svi neobavješteni glupaci? Ne vide kolone islamista u uniformama kako uzvikuju Alahu ekber, nose ratne zastave i prijete Srbima? Ne vide masovne skupove po Srpskoj (Potočari, Kamina ovakav pristup. Najkasnije već poslije uvođenja policiju? Znaju oni vrlo dobro da iz Srpske ne prijete nikom iz Efbih, a obratno da, ali osuđuju „zapaljivu retoriku“ baš iz Banje Luke.

Treba im možda nešto još pojasniti?

Pomirite se da nas ne vole i da nikada neće prestati s napadima. Po- puštanje ih čini samo

odlučnijim. Koliko god ih mi voljeli i željeli da budemo sa njima u obećanoj zemlji. EU ili BiH, svejedno. Možda neuzvrćena ljubav boli, ali krajnje je vrijeme da precizno odračunamo moguće posljedice. Opet će nas bombardovati? Upotrijebiti Eufor kao mostobran za novu agresiju? Preko izmišljene ugroženosti muslimana srpskim pjesmama i proslavama, ili odlukom da se proba uhapsiti neko od nosilaca vlasti, daće legitimitet napadu kao odbrani?

Ako je tako, vrijeme je da se ozbiljno konsultuju saveznici koji ne žele naše istrebljenje. Ukoliko ne daju nikakve čvrste garancije, obznani to narodu i spremite se samostalno na odbranu. Pošto mi već nećemo da namećemo Sarajstanu svoju volju, je li tapšanje Zapada po ramenu ili „napredak na putu EU integracija“, ili bilo kakav drugi spoljni uslov, vrijedniji od sopstvenog opstanka?

OTKRIVAMO!

Zašto opozicija i Bakir ne žele zgradu UIO u Banjaluci?

FOTO: ekapija.ba

Da je potpuno ispravna odluka Vlade Republike Srpske da vrati nadležnost u oblasti indirektnih poreza, potvrđuje i činjenica da oni koji se „kunu“ u BiH ipak nisu željeli da se Uprava za indirektno oporezivanje BiH trajno smjesti u Banjaluku.

Tako je prošlo punih godinu dana u pokušaju da se osiguraju sredstva za kupovinu objekta ove institucije zadužene za prikupljane indirektnih poreza. Nedavno je poništen oglas na koji je bila pristigla samo jedna ponuda, koja je ispunjavala sve tražene uslove za trajni smještaj Uprave u najvećem gradu Srpske. Na ovaj način je još jednom potvrđeno kakvu BiH žele političke strukture iz Federacije BiH, minirajući sve što je pomak i napredak u Republici Srpskoj, u isto vrijeme dok se dodvoravaju već odavno „slijepoj“ međunarodnoj zajednici.

Podstanari od osnivanja

Uprava za indirektno oporezivanje od svog osnivanja, od 2004. godine pa do danas (to je već punih osamnaest godina), nema riješeno pitanje smještaja zaposlenih u Središnjem odjelu i Regionalnom centru Banjaluka. Za ove namjene, Vlada Republike Srpske je 2004. godine ustupila na korištenje poslovni objekat u ulici Bana Lazarevića, koji nije namjenski građen za ove potrebe, niti je zadovoljavao neophodne uslove za smještaj zaposlenih u Središnjem odjelu, čak ni u vrijeme osnivanja Uprave. Zbog toga je ova institucija na nivou BiH morala pristupiti iznajmljivanju dodatnog prostora na nekoliko različitih lokacija u Banjaluci, što značajno otežava normalno funkcionisanje jedne od najvažnijih institucija u državi.

O potrebi rješavanja ovog problema menadžment UIO je godinama informisao sve nadležne institucije, podnosio zahtjeve za odobrenje budžetskih sredstava za ove namjene, ali sad je očito kome nije bilo u interesu da se sjedište UIO trajno locira u Banjaluci, tvrde dobro upućeni izvori u ovu problematiku:

- Još davne 2007. godine raspisan je prvi oglas za kupovinu zemljišta za izgradnju poslovnog objekta UIO u Banjaluci, međutim isti je poništen jer nije dostavljena nijedna ponuda.

Uprava je nakon toga zatražila od Gradske uprave Grada Banjaluka mogućnost iznalaženja

rješenja kroz dodjelu građevinskog zemljišta za izgradnju objekta Uprave, ali nikad se nije uspjela pronaći adekvatna lokacija.

Kako smjestiti više od 600 službenika?

Zbog svega je Savjet ministara BiH krajem 2013. godine usvojio odluku kojom je odobreno 36 miliona KM za nabavku poslovnog objekta u Banjaluci i 1,9 miliona KM za opremanje istog. U skladu sa odobrenim sredstvima intenzivno su provodene aktivnosti na ispitivanju stanja tržišta nekretnina u Banjaluci radi pronalaženja poslovnog objekta koji će zadovoljiti potrebe smještaja više od 600 službenika.

- Tako su u toku 2017. i 2018. godine raspisani oglasi za kupovinu poslovnog objekta u Banjaluci, ali su poništeni jer nije bila pristigla niti jedna ponuda koja je zadovoljila tražene uslove, što potvrđuje da u tom periodu na području Banjaluke nije bilo odgovarajućih poslovnih objekata koji bi zadovoljavali potrebe smještajnih kapaciteta za zaposlene u UIO - kaže naš sagovornik.

Kako ne bi izgubila ranije dodijeljena sredstva za kupovinu objekta, UIO je u decembru 2020. godine ponovo raspisala javni oglas za kupovinu objekta u Banjaluci, kojim je traženo minimalno 12.000 m² kancelarijskog prostora i 3.000 m² površine tehničkog prostora. Do roka određenog za prijem ponuda u tom postupku dostavljena je jedna prihvatljiva ponuda, ali je ponuđena cijena iznosila 98,5 miliona

KM, što je za 62,5 miliona KM više od iznosa kojim trenutno raspolaže UIO. Zato se Uprava obratila dopisom Savjetu ministara BiH tražeći pomoć kako bi se ovo pitanje konačno riješilo i kako bi sjedište UIO konačno dobilo svoju lokaciju u Banjaluci.

- Zaista je nedopustivo da pitanje rješavanja smještaja zaposlenih u najvažnijoj instituciji za fiskalnu stabilnost BiH poprimi potpuno politički karakter, što su uspjeli uraditi političari iz Federacije BiH i pojedini opozicioni političari u Srpskoj - kaže naš izvor.

- Ranije odobrenih 36 miliona KM za kupovinu objekta u Banjaluci odnosilo se na 2013. godinu, a objekat se pokušao opet kupiti u 2021. godini, pa je potpuno logično da je cijena m² poslovnog prostora znatno poskupila u centru Banjaluke. M.I.

ŠTA KAŽU VJEŠTACI?

Tome u prilog govori i činjenica da je menadžment UIO ocijenio potrebnim i pribavljanje stručnog mišljenja ovlaštenih vještaka iz različitih oblasti, te je angažovan Centar za vještačenje i procjenjivanje ZENIT iz Banjaluke. Ekspertski tim vještaka ovog centra sačinio je elaborat u kojem je dao stručno mišljenje da ponuđeni poslovni objekat ispunjava propisane uslove i da je ponuđena cijena u iznosu od 98,5 miliona KM manja od tržišne vrijednosti navedenog objekta koja je procijenjena na 115 miliona KM.

SAD SE SVE ZNA!

Baš u cilju potpune transparentnosti o cijelom potpuku i svim detaljima UIO je informisala cjelokupnu javnost, ali i Upravni odbor UIO i Savjet ministara BiH, od kojih je bila zatražena pomoć da se ovaj dugogodišnji problem konačno riješi i da UIO dobije zgradu sjedišta u Banjaluci.

- Međutim još se jednom pokazalo da ovakvoj BiH zaista nije u interesu da Uprava dobije svoju konačnu lokaciju u Banjaluci. Sad se tačno zna i kome to nije u interesu. Zato hitno treba ići u pravcu formiranja Uprave za indirektno oporezivanje Republike Srpske - zaključuje naš sagovornik.

Zato će više nego zanimljivo biti gledati ko će u toku 2022. godine raspisati novi oglas za kupovinu objekta Uprave za indirektno oporezivanje u Banjaluci, hoće li to biti UIO BiH ili Vlada Republike Srpske?

Za Srpsku Srbija sigurno tržište

Republika Srpska je tokom 11 mjeseci 2021. godine ostvarila izvoz u vrijednosti od četiri milijarde i 26 miliona KM, što je za čak 30,5% više nego u periodu januar - novembar 2020., pokazuju podaci Republičkog zavoda za statistiku.

Italije, u vrijednosti od 752 miliona KM, što je 14,9% od ukupno ostvarenog uvoza.

Posmatrano po grupama proizvoda, u periodu januar - novembar 2021. godine, najveće učešće u izvozu ostvaruje električna energija sa 321 milion KM, što iznosi 8,0% od ukupnog izvoza, dok najveće učešće u uvozu imaju naftna ulja sa ukupnom vrijednošću od 255 miliona KM, a to je 5,1% od ukupnog uvoza.

Novembar nije bio rekordna samo po robnoj razmjeni Srpske sa inostranstvom, već i kada su u pitanju primanja radnika. U tom mjesecu evidentirana je rekordna prosječna plata nakon oporezivanja u iznosu od – 1.030 KM, dok je u čak 18 od 19 područja zabilježen njen nominalni rast.

A.J.

NAJAČE BROJKE DO SADA

U novembru 2021. godine, u odnosu na isti mjesec lani, u 18 od 19 područja zabilježen je nominalni rast plate nakon oporezivanja, od čega najviše u područjima administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 29,2%, umjetnost, zabava i rekreacija 16,1% i građevinarstvo 13,3%. Smanjenje zarade nakon oporezivanja zabilježeno je jedino u području informacije i komunikacije, 0,4%.

Novembarske isplate zaposlenim u Republici Srpskoj ponovo su najviše do sada kada se posmatra prosječna plata nakon oporezivanja po mjesecima.

Ona je, u odnosu na novembar prethodne godine, nominalno veća za 6,3%, a realno za 1,1%, dok je u poređenju sa oktobrom 2021. nominalno veća za 0,3%, a realno je manja za 0,9%. Prosječna mjesečna bruto plata iznosila je 1.574 KM.

Posmatrano po područjima, u novembru 2021. godine najviša prosječna plata nakon oporezivanja isplaćena je u području finansijske i djelatnosti osiguranja i iznosila je 1.519 KM, a najniža prosječna zarada bila je u građevinarstvu, 750 KM.

Rekordan mjesečni izvoz u novembru

U istom periodu zabilježen je uvoz u vrijednosti od pet milijardi i 56 miliona KM, što je za 24,5% više u odnosu na lani, dok je procenat pokrivenosti uvoza izvozom iznosio 79,6%.

Prezadnji mjesec prošle godine obilježili su veoma dobri rezultati kada je u pitanju plasman robe iz Srpske na inostrana tržišta. Naime, u novembru 2021. ostvaren je izvoz u vrijednosti od 449 miliona KM što je čak za 44,3%

više nego u istom mjesecu 2020. te uvoz u vrijednosti od 543 miliona KM, što je za 41,2% više nego u novembru 2020., dok je procenat pokrivenosti uvoza izvozom u iznosio čak 82,6%. Vrijednost izvoza Republike Srpske u novembru 2021. godine bila najviša do sada, ukoliko se posmatra izvoz po mjesecima, što je peti put ove godine, nakon marta, juna, jula i septembra.

U pogledu geografske distribucije

robne razmjene Republike Srpske sa inostranstvom, u periodu januar - novembar 2021. godine, najviše se izvezilo u Srbiju i to u vrijednosti od 592 miliona KM, odnosno 14,7% i u Italiju, u iznosu od 569 miliona KM ili 14,1% od ukupno ostvarenog izvoza. Iz tih zemalja se najviše i uvezilo u Republiku Srpsku. Statističari su izračunali da se u istom periodu, najviše uvezilo iz Srbije i to u vrijednosti od 945 miliona KM, odnosno 18,7% i iz

**centar
dana**

PON-PET 17:00

tv

PREF NASTAVIO DA KUPUJE AKCIJE NAJJAČIH SVJETSKIH KOMPANIJA

Zarađuju za penzije od Koka-Kole, IBM-a, Fejsbuka, Blekberija...

Miloš GRUJIĆ

Alijanz, Amgen, Epl, AT&T, Berkšir Hatavej, Blekberi, Koka-Kola, IBM, Meta Platforms (Fejsbuk) samo su neke od vodećih svjetskih kompanija čije akcije je kupio Penzijski rezervni fond Republike Srpske (PREF). Njegov direktor Miloš Grujić u razgovoru za Faktor otkriva i da se imovina PREF-a na kraju 2021. povećala za više od 10 odsto u odnosu na godinu ranije. „Igraju“ oprezno, ali pametno na svjetskom tržištu pa imaju razlog i da se pohvale. „Sve prodaje koje smo realizovali u inostranstvu značajno premašuju prilive koje bismo ostvarili ulaganjem u obveznice domaćih emitenata. Štaviše, imali smo realizovane prodaje kod kojih smo zaradili više od sto odsto. Potom, na određenim pozicijama smo za nekoliko mjeseci zaradili više od 50 procenata“, potvrđuje Grujić.

FAKTOR: Da li je rano za sagledavanje rezultata u prethodnoj godini?

Grujić: Nije rano. Mi već na kraju godine znamo kako smo „odigrali“. Međutim, praksa je da sa finansijskim rezultatima i mišljenjem revizora prvo upoznamo Nadzorni odbor, onda skupštinu, a tek onda širu javnost. Zadovoljni smo rezultatima. U potpunosti smo ispunili finansijski plan i postigli smo zacrtane ciljeve. Od osnivanja do sada smo svake godine imali dobit i dobijali smo pozitivno mišljenje od međunarod-

nih revizorskih kuća i za Penzijski rezervni fond Republike Srpske i za Društvo.

FAKTOR: Koliko od toga isplaćujete u budžet, a koliko Fondu PIO?

Grujić: U skladu sa Zakonom o PREF-u, godišnja neto dobit može se isplatiti osnivaču – Fondu PIO isključivo za finansiranje tekućih penzija korisnika, pod uslovom da iznos isplaćene neto dobiti ne bude veći od 50 odsto vrijednosti dividendi koje je PREF primio u novcu i 50 odsto

prihoda od kamata koje je ostvario PREF. U maju smo uplatili dividendu u iznosu od 5,08 miliona KM u budžet. Iznos koji je isplaćen po tom osnovu od osnivanja je oko 57 miliona maraka. Za 10 godina poslovanja ostvaren je profit u prosjeku od 7,3 miliona KM godišnje, a Fondu PIO je, u prosjeku, isplaćeno više od pet miliona KM dividende godišnje. Očekujemo da ćemo dividendu u budžet da isplaćujemo u istom procentualnom odnosu kao i do sada.

FAKTOR: Često ističete restrukturiranje portfelja. Kako protiče taj proces i kakvi su dosadašnji efekti?

Grujić: U protekloj godini prodali smo naše pakete u devet emitenata i realizovali prihod od oko milion maraka. Nikad nismo prodavali niti ćemo prodavati akcije samo zato što u određenom trenutku postoji interes za kupovinu našeg paketa. Dajemo prodajne naloge počevši od cijena za koje mi smatramo da su adekvatne u određenom trenutku. Ranije

su prodajne cijene bile značajno manje od nabavnih vrijednosti tih akcija po osnovu odluke o osnivanju PREF-a. S tim u vezi, realizovani su određeni gubici. Period iza nas je pokazao da zadržavanje većine takvih akcija u portfelju PREF-a ne bi dovelo do prihoda od dividendi, jer ta akcionarska društva uglavnom ne ostvaruju dobit ili ne isplaćuju dividendu. Štaviše, poštovanje Međunarodnih računovodstvenih standarda i principa opreznosti i prošle godine nas je pri-

moralo da dio negativnih revalorizacionih rezervi priznamo na teret rashoda u bilansu uspjeha. Taj otpis se odnosi na preduzeća kod kojih je otvoren stečaj i gdje su očekivanja da će doći do stečaja. Od osnivanja Fonda do sada ukupan iznos otpisa po ovom osnovu je veći od 35 miliona konvertibilnih maraka. Probleme nismo „gurali pod tepih“ već smo se suočavali sa njima. Uprkos tome, svake godine ostvarujemo dobit, a imovina je sigurnija, likvidnija, bolje diverzifikovana i manje rizična nego ranije. Ovi pokazatelji su rezultat naše strategije još od osnivanja - kontinuiranog restrukturiranja portfelja uz ulaganje u likvidne instrumente koji nose stabilan prihod. Cilj nam je ostvariti strukturu portfelja u kojem dominantnu ulogu imaju najmanje rizični, ali profitabilni finansijski instrumenti. S tim u vezi, na kraju 2021. godine oko 130 miliona konvertibilnih maraka ili oko pola portfelja PREF-a bilo je u dužničkim instrumentima, bankarskim depozitima, hartijama u inostranstvu i u gotovini.

FAKTOR: Kad već spominjemo hartije u inostranstvu, dolaskom pandemije najveća novina je predstavljala izlazak na strana tržišta. Kakvi su efekti tog poteza?

Grujić: Iz pozicije PREF-a, kao velikog ulagača, vukli smo racionalne poteze. Iskristili smo pad na stranim tržištima i, postepeno ali sigurno, jedan dio imovine relocirali na strane berze. Na kraju 2021. godine je oko 22 miliona maraka ili oko 8,5 odsto od neto vrijednosti

imovine predstavljalo je ulaganja u stabilne i niskorizične hartije u inostranstvu. Ohrabruje nas i raduje da smo ostvarili prilive u vidu dividendi i kapitalne dobiti upravo iz drugih finansijskih sistema. Metaforički, to je kao izvoz na licu mjesta. Ilustracije radi, sve prodaje koje smo realizovali u inostranstvu značajno premašuju prilive koje bismo ostvarili ulaganjem u obveznice domaćih emitenata. Štaviše, imali smo realizovane prodaje kod kojih smo zaradili više od sto odsto. Potom, na određenim pozicijama smo za nekoliko mjeseci zaradili više od 50%. Nisu sve transakcije tako spektakularne. Ne ulažemo velike iznose iznosima, ali bez sumnje, operacijama na stranim tržištima, opravdali smo dobijeno povjerenje, ali i diplome i licence. Ponošan sam na tim zaposlenih te na sjajno funkcionisanje i organizovanje poslovanja u Društvu za upravljanje PREF-om. Rezultata PREF-a ne bi bilo da nema svakodnevnog zalaganja zaposlenih. Naš tim je i u otežanim uslovima rada zbog pandemije u potpunosti odgovorio svim operativnim i razvojnim izazovima. Zadovoljstvo i privilegija je saradivati sa najperspektivnijim, vrijednim, obrazovanim i odgovornim ljudima na našem finansijskom tržištu. Znanja, zvanja i vještine svih sadašnjih i bivših zaposlenih su utkani u sve investicione odluke, zastupanje PREF-a na sjednicama skupština akcionara i procjeni vrijednosti finansijskih instrumenata.

FAKTOR: Kakvi su dalji planovi poslovanja PREF-a?

Grujić: Nedavnim izmjenama Zakonu o PREF-u dobili proširenu mogućnost ugovornog sufinansiranja projekata ili drugih finansijskih sporazuma radi podjele rizika ulaganja s međunarodnim finansijskim organizacijama i multilateralnim razvojnim bankama. U budućnosti planiramo da koristimo ovu mogućnost istovremeno sa ulaganjem na strana tržišta. Nastojaćemo da i dalje unaprijedimo dobre odnose sa domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama, domaćim i stranim investitorima, te sa preduzećima iz našeg portfelja u cilju ostvarenja što boljih rezultata. Na ovaj način ćemo stvoriti još kvalitetniji portfelj, čime ćemo nastaviti da osiguravamo redovne prilive novca za izmirenje svih trenutnih i procijenjenih budućih obaveza koje Fond ima. Paralelno sa tim i redovnim aktivnostima i dalje razmatramo zajednička ulaganja po uzoru na osnivanje Društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom. Osim toga, kroz učešće u radu upravnih i nadzornih odbora u privrednim društvima iz portfelja PREF-a nastojimo da budemo

uključeni u poslovanje emitenata iz našeg portfelja i da pružimo podršku ostvarivanju boljih poslovnih rezultata tih privrednih društava. Zadržavanjem i čak povećavanjem našeg vlasništva u određenim domaćim emitentima smo pokazali da vjerujemo u te emitente. Daćemo maksimalan doprinos ostvarivanju još boljih rezultata domaćih emitenata. Prema tome, kao i do sada, nastavimo da značajnu pažnju posvećujemo unapređenju korporativnog upravljanja u privrednim društvima iz portfelja PREF-a. Upravljačku funkciju ćemo obavljati kroz stalni dodir s našim predstavnicima u tim preduzećima u skladu sa usvojenom investicionom politikom. Jedan od pravaca našeg djelovanja biće i zagovaranje usvajanja dividendne politike kod emitenata kod kojih imamo vlasničko učešće.

FAKTOR: Šta mogu da očekuju penzioneri od poslovanja PREF-a?

P.L.

Grujić: Naša misija jeste da se brinemo o starijoj populaciji. Penzijski sistem pokušavamo učiniti stabilnijim ne samo u sadašnjem vremenu, nego i dugoročno, što smo pokazali kao učesnici u osnivanju prvog dobrovoljnog penzijskog fonda. Investicioni cilj fonda je ostvarivanje stabilnih prinosa na duži rok kroz ulaganje imovine Rezervnog fonda, a radi podrške obezbjeđenju dugoročne finansijske održivosti obaveznog penzijskog osiguranja u Republici Srpskoj. Međutim, osim ispunjavanja misije fonda, kroz razne aktivnosti i donacije smo se trudili da, u okviru svojih mogućnosti, pomognemo koliko možemo penzionere, udruženja penzionera, lica sa invaliditetom i druge ugrožene kategorije. Kao i do sada, svjesni smo povjerenja koje su nam ukazali Vlada Republike Srpske i naš osnivač - Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske. Ponosni smo na saradnju sa njima i trudimo se da opravdamo ukazano povjerenje.

SAVJET ZA GRAĐANE!

FAKTOR: Kada već pominjete prilike za zaradu u inostranstvu, da li imate određene savjete za građane?

Grujić: Iako ulažem veliki trud u svoj posao, objavljene naučne i stručne radove i prisustva na raznim konferencijama, nijednim gestom ne preporučujem brzu kupovinu ili prodaju određenih hartija od vrijednosti. Uvijek naglasim da dobiti ili gubici uzrokovani tumačenjem informacija koje podijelim idu na vlastitu odgovornost. Međutim, svaki put naglasim nužnost štednje i ulaganja kako trenutno tako i za „treće doba“. Ulaganje u neke akcije, prije svega one koje ulaze u sastav najpoznatijih berzanskih indeksa, kompanija iz SAD, a u cilju ostvarenja kapitalne dobiti ili dividende ne samo da nije loše nego je i preporučljivo. Moguće je pronaći dosta relativno bezbrižnih prilika koje isplaćuju dividendu svaka tri mjeseca. Ipak, vijesti sa svjetskih berzi već dugo podsjećaju na one od prije petnaestak godina. Zato bih preporučio da se „mali“ ulagači obrazuju i savjetuju sa stručnjacima. U Banjaluci imamo sjajne ovlaštene stručnjake, brokere, savjetnike i menadžere sa referencama i rezultatima.

LJUBAV NIKADA NE KASNI!

Mladoženja u 85. godini, a nevjesta šest godina mlađa

I u Republici Srpskoj imamo parove koji mogu potvrditi Paskalovu misao da ljubav nema godina, ona se uvijek rađa. Zna to najstariji „mladoženja” u 2020. godini, koji je u trenutku sklapanja braka imao čak 85 godina, a nevjesta 79 godina! Najmlađi mladoženja, koji je zaključio brak u toku 2020. godine, imao je samo 17, dok je najmlađa nevjesta jedva izašla iz tinjedžerske dobi i imala je svega 16 godina.

Ne žure u brak!

Prosječna starost pripadnica nježnijeg pola prilikom zaključenja braka je 29, dok prvi brak u prosjeku zaključuju sa 27,3 godine. Muškarci se nešto kasnije odlučuju na zajednički život u dvoje uz obavezni zvanični papir, odnosno sa 32,5 godina, a prvi brak mladoženje u prosjeku sklapaju sa 30,3 godine. Statističari u Srpskoj su izračunali da se u prosjeku na hiljadu stanovnika u Srpskoj zaključi pet novih brakova. U 2020. godini broj sklopljenih brakova bio je manji za 28,4% u odnosu na 2019. godinu.

Prosječna starost majke pri rođenju prvog djeteta u Republici Srpskoj je 27,9 godina, te je u odnosu na 2019. godinu, prosječna starost povećana za 0,1 godinu.

Žene kod nas još uvijek ranije postaju majke, u odnosu na EU, gdje, prema posljednjem raspoloživom podatku Eurostata za 2019. godinu, prosječna starost majke prilikom rođenja prvog djeteta bude 30,9 godina. I ovi podaci ukazuju na tendenciju da žene odlažu rađanje djece. Ukupna prosječna starost majke u Republici Srpskoj bila je 29,4 godina u 2020. godini. U posljednjem periodu, kada su u pitanju živorođena djeca i posmatrajući prosjek od pet godina, u braku se rađa oko 83% mališana. Ukupan broj živorođenih beba u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu bio je manji za 1,2%, podaci su Republičkog zavoda za statistiku.

Žene žive duže!

Žene u Srpskoj su dugovječnije od muškaraca. Ipak, svima se smanjuje životni vijek. Naime, očekivano trajanje života u Republici Srpskoj pri rođenju smanjeno je za 1,01 godinu za muškarce i 0,86 godina za žene i to između 2016. i 2020. godine, dok je najveći porast evidentiran između 2015. i 2016. godine. U 2020. godini očekivano trajanje života za žene je iznosilo 79,24, dok je za muškarce bilo 73,34 godine.

Ukupan broj umrlih u 2020. godini, u odnosu na prethodnu godinu, bio je veći za čak 9,9%. Prosječna starost umrlog lica u Republici Srpskoj je 74,8 godina. U prosjeku, žene žive duže od muškaraca za oko šest godina. Oko polovina umrlih život završi zbog bolesti sistema krvotoka, a oko jedne petine umre od malignih tumora. Na hiljadu živorođenih beba, u prosjeku umre oko dvije bebe do godinu dana starosti. Stopa smrtnosti odojčadi u Republici Srpskoj u 2020. godini iznosila je 4,7%.

Smanjena stopa rađanja, negativan migracioni saldo, sve manje sklopljenih brakova i sve veći broj razvoda samo su neki od uzroka koji najdirektnije utiču na smanjenje ukupnog broja stanovnika, kao i pada broja djece koja se upisuju u osnovnu školu.

Zbog toga, statistika osnovnog obrazovanja u prethodnom petogodišnjem periodu pokazuje da tzv. „bijela kuga” postaje sve oz-

biljniji problem.

Na početku školske 2020/2021. godine u odnosu na 2019/2020. godinu, broj učenika u osnovnim školama u Srpskoj bio je manji za 1 577 ili 1,8%, broj odjeljenja veći za 39, a broj nastavnika manji za 13.

Prosječan broj đaka u odjeljenju bio je 17, dok je taj prosjek u zemljama u EU u isto vrijeme iznosio od 25 do 30 učenika.

Prema Zakonu o osnovnom obrazovanju i vaspitanju u Republici Srpskoj, odjeljenje istog

razreda optimalno može da ima 25 učenika, minimalno 18, a maksimalno 30 učenika, odnosno 32 učenika u slučaju postojanja samo jednog odjeljenja.

S.S.

KO SE ČEŠĆE SELI?

Najveći broj migracija u Republici Srpskoj zabilježen je u populacionoj grupi od 20. do 34. godine, a za preseljenje u ovoj dobi se češće odlučuju žene. U starosnoj grupi od 35 i više godina, u migracijama više učestvuju muškarci. Migracioni saldo (razlika između broja doseljenog i odseljenog stanovništva) u 2020. godini povećan je u odnosu na 2019. godinu za 807. Drugim riječima, u 2020. godini u Republiku Srpsku doselilo se 807 stanovnika više nego u 2019. godini.

PANDEMIJA PONOVO (NE) UGROŽAVA PRIVREDU

Rad od kuće ili katanac u bravu!

Kod nas je pozitivno ocijenjen fenomen samo ako se „ide na posao“. Rad od kuće, u skladu sa našim tradicionalnim poimanjem „idem na posao“ ocijenjen je kao manje vrijedan tako da, bez obzira na tehničke mogućnosti, kod nas od aktuelnog „rada od kuće“ ne treba očekivati previše – poručio je Radivojac.

Pandemija virusa korona u značajnoj mjeri je uticala na promjenu poslovnih procesa u brojnim preduzećima. Rad od kuće, u prethodnom periodu, gotovo pa je postao normalna pojava. I baš kada su se radnici vratili u firme i

svi pomislili da je virus stavljen „pod kontrolu“, te da se više nećemo susretati sa pandemijom u onom obliku u kojem je nanijela ogromne štete privredi, veliki rast broja zaraženih ponovo vraća na dneveni red temu rada od kuće.

Upravo zbog toga,

pojedini privrednici sa kojima smo razgovarali, razmatraju različite načine kako da se suprotstave novonastaloj situaciji i ne ugroze zdravlje radnika i poslovne procese.

Neki od njih razmišljaju o kolektivnom godišnjem odmoru, a oni,

gdje je to moguće, ukoliko se situacija ubrzo ne smiri, poslaće zaposlene da rade od kuće, po uzoru na početak izbijanja pandemije.

Iako je rad od kuće nekim ekonomijama, među kojima je i američka, podigao produktivnost za pet posto,

kako je to pokazalo i istraživanje „Bloomberg“, najviše zbog uštede za odlazak na posao, kod nas, prema mišljenju profesora Ekonomskog fakulteta u Banjaluci, Gorana Radivojca, nije dalo rezultate.

Razlog, kako ističe, prevashodno leži u soci-

ološkom faktoru koji je determinisan našim kulturnim okruženjem, ali i radnim navikama koje je usadio socijalizam.

- Dakle, kod nas je pozitivno ocijenjen fenomen samo ako se „ide na posao“. Rad od kuće je u skladu sa našim tradicionalnim poimanjem „idem na posao“ ocijenjen kao manje vrijedan, tako da bez obzira na tehničke mogućnosti, kod nas od aktuelnog „rada od kuće“ ne treba očekivati previše – poručio je Radivojac.

Dodaje da bi prednosti rada od kuće trebalo da budu niži troškovi, ali i veća produktivnost, ako čitav fenomen takvog rada posmatramo kroz prostu računicu.

- Međutim, ljudi su više socijalna bića nego bića matematike, tako da nisu manji troškovi, koliko se to očekivalo. A tek je pitanje produktivnosti ostalo prilično nerazjašnjeno, što implicira da nije u skladu sa očekivanjima, jer bi se promoteri ove ideje već odavno javno pohvalili pozitivnim rezultatima rada od kuće – napominje Radivojac.

S druge strane, prema mišljenju privrednika, struktura naše privrede, koja je pretežno niskakumulativna i radno-intenzivna, ne dozvoljava organizaciju rada na daljinu, jer veliki broj radnika mora biti fizički prisutan u toku poslovnog procesa da bi posao bio uspješno završen.

Zbog toga su spremni, kao i u prethodnom periodu, ispoštovati sve mjere zaštite zdravlja radnika, ali, napominju, ne mogu u potpunosti spriječiti ulazak virusa u fabrike, jer niko nije u stanju da u svakom momentu kontroliše kretanje radnika i njihove kontakte van radnog vremena.

Da rad od kuće nije moguć u primarnim i sekundarnim privrednim djelatnostima, saglasan je i Radivojac.

- S druge strane, u tzv. tercijarnom sektoru se podrazumijeva da je rad od kuće poželjan, pa to već duže vrijeme praktikuju IT stručnjaci koji su angažovani na kreiranju softvera, što je globalni fenomen koji je

tako funkcionisao i prije izbijanja pandemije – naveo je Radivojac.

Istini za volju, najveće svjetske kompanije iz oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija, svoje zaposlene još nisu vratili u kancelarije.

Prema pisanju „Bloomberg“, to će biti jedan od navećih izazova u 2022. godini, „jer su nekadašnju besplatnu hranu, ping-pong i ležni begove na poslu - zamijenili svojim dnevnim boravkom“.

Svi poništeni ciljevi povratka u kancelariju imaju kumulativni efekat, tako da svaki novi rok izgleda manje kredibilan. Na kraju krajeva, kako navodi Bloomberg, čini se da se velike

tehnološke kompanije sasvim dobro snalaze sa radom na daljinu.

Mnogi novozaposleni radnici nikada nisu vidjeli unutrašnjost kancelarija svoje kompanije. Ako se ove godine virus povuče – velike svjetske IT kompanije opet će biti na muci kako da vrate radnike na posao i izvuku ih iz zone komfora.

S tim problemima manje se suočavaju preduzeća u Srpskoj. Organizaciju poslovnih procesa, tvrde domaći privrednici, definišće epidemiološka situacija, ali se nadaju da se neće ponoviti scenario sa početka pandemije i da će protok roba biti nesmetan, bez novih zatvaranja objekata. E.F.M.

FOTO: Poslovni dnevnik.hr

UNIJELE VIRUS U FABRIKE

Poslodavci podsjećaju da je u prethodnom periodu poslovanje pojedinih preduzeća bilo ugroženo upravo zbog toga što su radnici unijeli virus u fabrike, koji se poslije raširio među ostalim zaposlenima, zbog čega nisu mogli adekvatno organizovati poslovne procese, a samim tim ni realizovati ranije dogovorene obaveze prema kupcima. Srećom, kompletna ova situacija u vezi sa koronom, podrazumijevala je i visok stepen razumijevanja kod poslovnih partnera, jer niko sa sigurnošću nije mogao predvidjeti da li će sve ispoštovati u zadatim rokovima i odgovarajućim količinama.

Najprodavaniji automobili, terenci i kamioneti u 2021. godini

„TESLA Y” PRVI PUT MEĐU TOP 20

2. RAM PICKUP

Prodano 569.388, povećanje od 1,0%. Posljednji put je redizajniran 2018. za model 2019. Ipak, nakratko je nadmašio nedavno redizajniranu Ford F-seriju, u drugom kvartalu 2021.

1. FORD F-SERIES

726.004 prodano, pad od 7,8%. I dalje je broj 1, iako je Ford imao problem u proizvodnji u 2021. godini, zbog nedostatka kompjuterskih čipova.

FOTO: Auto data.net

Američka automobilska industrija suočila se sa kritičnim nedostatkom zaliha novih vozila na kraju prošle godine. Iako su im cijene ostale visoke, potražnja nije padala. Stalni nedostatak kompjuterskih čipova obilježio je 2021. godinu, ali bilo je i drugih problema u lancu nabavke, koji su takođe povezani sa pandemijom koronavirusa, poput zatvaranja tvornica na nekim stranim tržištima, nestašice radne snage i nedostatka sirovina. Svi ti faktori doprinijeli su smanjenju proizvodnje automobila i kamiona u 2021. godini.

U izvještaju od 21. decembra „AutoForecast Solutions” je procijenio da su sjevernoameričke fabrike automobila zabilježile pad proizvodnje za više od 2,3 miliona automobila i kamiona zbog nedostatka poluprovodničkih čipova.

Američki magazin „Forbs” objavio je listu najprodavanih četvorotočkaša, a samo četiri od 20 sa top liste za 2021. su putnički automobili i to: Toyota Camry, Toyota Corolla, Honda Accord i Honda Civic. U SAD je i dalje snažno zastupljen trend kupaca električnih vozila (na baterije), pa je na top listi napredovanijih i Tesla model Y crossover. Ovo je prvi put da je električno vozilo ušlo među 20 najprodavanijih. Međutim, ogromna je potražnja kupaca za pikapovima, SUV-ovima i krossoverima, koji su činili 77,3% prodaje automobila u SAD u 2021. godine, dok je „rekordno” niska kod putničkih automobila (22,7 %).

Ovo je 20 najprodavanijih automobila, SUV-ova, pikapova i krossovera za 2021. u SAD:

3. Chevrolet Silverado, 519.774 prodano, pad od 11,4%

Prodaja je pala za 36,3% u četvrtom tromjesečju, što je povuklo njegovu prodaju za cijelu godinu ispod one u 2020.

4. Toyota RAV4, prodano 407.739, pad od 5,3%

Prodaja Toyote RAV4 pala je za 26,2% u četvrtom kvartalu u odnosu na prije godinu dana, vjerovatno zbog nedostatka kompjuterskog čipa.

5. Honda CR-V, 361.271, porast od 8,3%

Prodaja Honde CR-V ipak je pala za 26% u četvrtom kvartalu u odnosu na prije godinu dana.

6. Toyota Camry, 313.795, porast od 6,6%

Prodaja Toyote Camry je porasla za cijelu godinu, iako je pala za 36,2% u četvrtom kvartalu u odnosu na prije godinu dana, uglavnom zbog nedostatka kompjuterskih čipova.

7. Nissan Rogue, 285.602 prodano, porast od 25,3%

Ovo je Nisanov najprodavaniji model na američkom tržištu.

8. Jeep Grand Cherokee, 264.444 prodano, porast od 26,1%

Jeep je nedavno predstavio potpuno novi, redizajnirani Jeep Grand Cherokee L, koji je pomogao u stvaranju potražnje.

9. Toyota Highlander, 264.128 prodanih, porast od 24,4%

Ovaj automobil redizajniran je u decembru 2019. za model za 2020.

10. Honda Civic, 263.787 prodano, porast od 1%

Honda Civic obuhvata širok spektar varijanti, od početnih modela do varijante najviših performansi, redizajnirane Honde Civic Type R.

11. Toyota Tacoma, 252.520 prodano, porast od 5,7%

Nadmašila je svoja tri najprodavanija konkurenta srednje veličine, Chevrolet Colorado, Nissan Frontier i Ford Ranger.

12. GMC Sierra, 248.924 prodano, pad od 1,6%

U relativnom smislu, prodajom su nadmašili svog brata, Chevrolet Silverado.

13. Toyota Corolla, 229.785 prodano, porast od 5,5%

Tojoti je gotovo nestalo novih automobila

za prodaju na kraju godine, zbog malih zaliha i velike potražnje.

14. Ford Explorer, prodano 219.871, pad od 2,8%

Ford Explorer je višegodišnji najprodavaniji SUV, ali Jeep Grand Cherokee je pretekao Explorer 2021., dijelom zahvaljujući boljoj dostupnosti u drugoj polovini 2021. godine.

15. Jeep Wrangler, 204.609 prodano, porast od 1,6%

Prodaja Jeep Wranglera pala je u četvrtom kvartalu, a to je smanjilo prodajne rezultate za cijelu godinu.

16. Honda Accord, 202.676 prodano, porast od 1,6%

U jesen 2020. uradili

su značajne nadogradnje modela za 2021. godine, uključujući i verziju Accord Sport SE.

17. Tesla Model Y, 190.395 prodanih, porast od 191,1%

Tesla Model Y je sam po sebi činio 54% ukupne Tesline prodaje u SAD-u 2021. godine, prema procjenama Motor Intelligencea.

18. Mazda CX-5, 168.448 prodano, porast od 15%

Mazda CX-5 je daleko najprodavaniji brend na američkom tržištu.

19. Chevrolet Equinox, 165.323 prodano, pad od 39%

20. Subaru Forester, prodano 154.723, pad od 12,6%

A.J.

KADA PREKINUTI DUGU VEZU?

Ćao, odlazim ti ja...

Odluka da raskinete sa partnerom može biti teška i to ne može niko poreći. Prevara je jedan od čestih razloga bolnog kraja. Sa druge strane, možda niko nije kriv, ali jednostavno veza ne daje više ono što vam je potrebno da biste bili srećni. Ili možda vaš partner ne dijeli vaše životne ciljeve i morate da okončate stvari prije nego bude prekasno.

Postoji čitav niz razloga zašto biste možda željeli da raskinete sa dugogodišnjim partnerom, ali kako da znate kada je tačno baš „trenutak za kraj“? Engleski „Cosmopolitan magazin“ objavio je ispovijest žena o trenutku kada su shvatile da je vrijeme da kažu zbogom svom partneru.

1. Trebao mi je partner, a ne dijete!

„Kada sam ga jednog dana pogledala i shvatila da mi se više sviđa kada nije tu, jer tada nisam bila pod stresom zbog njegovog mentalnog i fizičkog zdravlja, zbog kojih on nikada nije preuzeo ličnu odgovornost. Trebao mi je partner, a ne dijete starije od mene. Trebao mi je neko ko me privlači, duhovno, seksualno i emocionalno i jednostavno više nisam tako nešto osjećala prema njemu. Nije loš momak, jednostavno nije htio i nije mogao da se sabere i poslije 4,5 godine koje smo proveli zajedno“.

2. Shvatila sam da on nije taj uz kojeg želim da starim!

„Bila sam zaista sa sjajnim momkom godinama, ali tokom nekoliko zadnjih mjeseci shvatila sam da on nije onaj uz koga sam zamišljala da starim. Slagali smo se odlično, ali nedostajalo mi je ono nešto koje nisam mogla da opišem. To je učinilo raskid mnogo gorim, jer nije razumio zašto se tako osjećam.“

3. Nisam željela da budem samo sa njim do kraja života

„Kada mi je rekao da želi da bude sa mnom do kraja života, a ja sam se,

iskreno, osjećala bolesno i panično pri samoj pomisli na to. Bili smo previše nekompatibilni da bismo nastavili da radimo na našoj vezi i da idemo naprijed.“

4. Nisam željela njegovu djecu

„Kada sam pomislila da ne bih željela da on bude otac moje „buduće djece“, znala sam da je kraj.“

5. Nismo bili tako bliski

„Više nisam dovoljno uživala u našem zajednički provedenom vremenu. I dalje mi se sviđao kao osoba i prijatelj, ali... Sjećam se da sam

jedne nedjelje shvatila da sam mnogo više kontaktirala svoju najbolju prijateljicu i željela sam da je vidim više nego svog bivšeg. Sigurna sam da je i on osjećao isto.“

6. Postao je posesivan

„Kada smo krenuli na fakultet i ja sam se pridružila studentskom društvu, a on je postao veoma posesivan jer mu se nije dopadalo da imam društveni život van škole i porodice.

Poslije toga smo izdržali nešto manje od mjesec dana, jer je toliko trebalo da shvatim da on zaista neće promijeniti mišljenje.“

7. „Upoznala sam nekog drugog“

„Znala sam već neko vrijeme, ali sam to poricala da bi svi ostali kao srećni. Nisam u potpunosti vjerovala da mogu bolje, ali sam upoznala nekoga za koga sam mislila da je daleko „van moje lige“. To me je navelo da shvatim da niko nije van ničije „lige“, da to čak i nije prava stvar, i da bih mogla da uradim bolje za svoj život na mnogo načina. Nisam ga prevarila sa ovom boljom osobom, ali mi je ona na neki način pomogla da shvatim sopstvenu vrijednost.“

8. „Veza me je iscrpila“

„Lično, više nisam bila srećna. Veza me je iscrpila (finansijski i emocionalno) i uvijek sam se osjećala kao da to ionako nije sav moj „potencijal da osjetim ljubav.“

9. „Kada ima više loših trenutaka nego dobrih“

„Kada ima više loših nego dobrih trenutaka i preispitujete svoju zajedničku budućnost. Raskinula sam vezu za koju sam znala da je trebalo da je okončam mnogo ranije. Nakon toga osjetila sam olakšanje i kao da je neka težina pala sa mojih ramena.“

10. „Moj savjet je da slušate svoja osjećanja“

M.N.